

OsDerElskerViden RettighedsAlliancen

Studerendes anskaffelse af studiebøger

2023

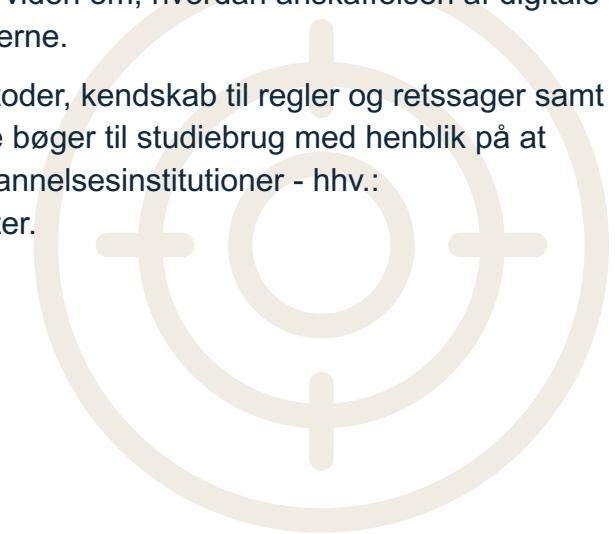
Formål med undersøgelsen

Kort beskrivelse af undersøgelsens formål

Undersøgelsens formål

- Formålet med denne undersøgelse er at kortlægge og dokumentere omfanget af ulovlig anskaffelse af digitale studiebooks blandt studerende på de videregående uddannelser.
- Undersøgelsen afdækker, hvilke uddannelsesinstitutioner der er hårdest ramt i henhold til ulovlig distribuering af digitale studiebooks og tilvejebringer ny viden om, hvordan anskaffelsen af digitale studiebooks i praksis foregår på uddannelsesinstitutionerne.
- Rapporten kortlægger de studerendes anskaffelsesmetoder, kendskab til regler og retssager samt den generelle holdning til ulovlig distribuering af digitale bøger til studiebrug med henblik på at studere ligheder og forskelle mellem de forskellige uddannelsesinstitutioner - hhv.: erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter.

Metode til indsamling og behandling af data

Kort beskrivelse af anvendt metode til indsamling og behandling af data

1

Datainsamling og metode

- Undersøgelsen er gennemført som web-baserede interviews blandt 715 studerende på en videregående uddannelsesinstitution og er en gentagelse af de foregående undersøgelser fra foråret 2019, efteråret 2020 og den primo 2022.
- Data er indsamlet i perioden 4. januar 2022 til 16. januar 2023 via online panel.
- RettighedsAlliancen har udviklet spørgeskemaet bag undersøgelsen, og Epinion har lavet metodisk kvalitetssikring.
- Epinion har forestået dataindsamlingen.

2

Databehandling og repræsentativitet og metode

- Data er stratificeret og vejet i forhold til køn, alder og region for at sikre, at den indsamlede stikprøve matcher de repræsentative fordelinger på de videregående uddannelser i Danmark.
- I overensstemmelse med EU's Persondata-forordning (GDPR) er alle besvarelser anonymiserede. De deltagende har været informeret om anonymitet forinden deres deltagelse i undersøgelsen.

Resultater

Grafisk præsentation af undersøgelsens resultater,
herunder kommenteret analyse af graferne

Brug af digitale studiebøger

Grafisk præsentation af undersøgelsens resultater,
herunder kommenteret analyse af graferne

Brugen af digitale studiebooks på videregående uddannelser er steget siden sidste år

Tendensen med mindsket brug af digitale studiebooks fra 2019-2022 er afløst af en signifikant stigning i 2023 (84 pct.), sammenlignet med 2022 (80 pct.) De studerende på de videregående uddannelser gør således fortsat i udstrakt grad brug af digitale studiebooks.

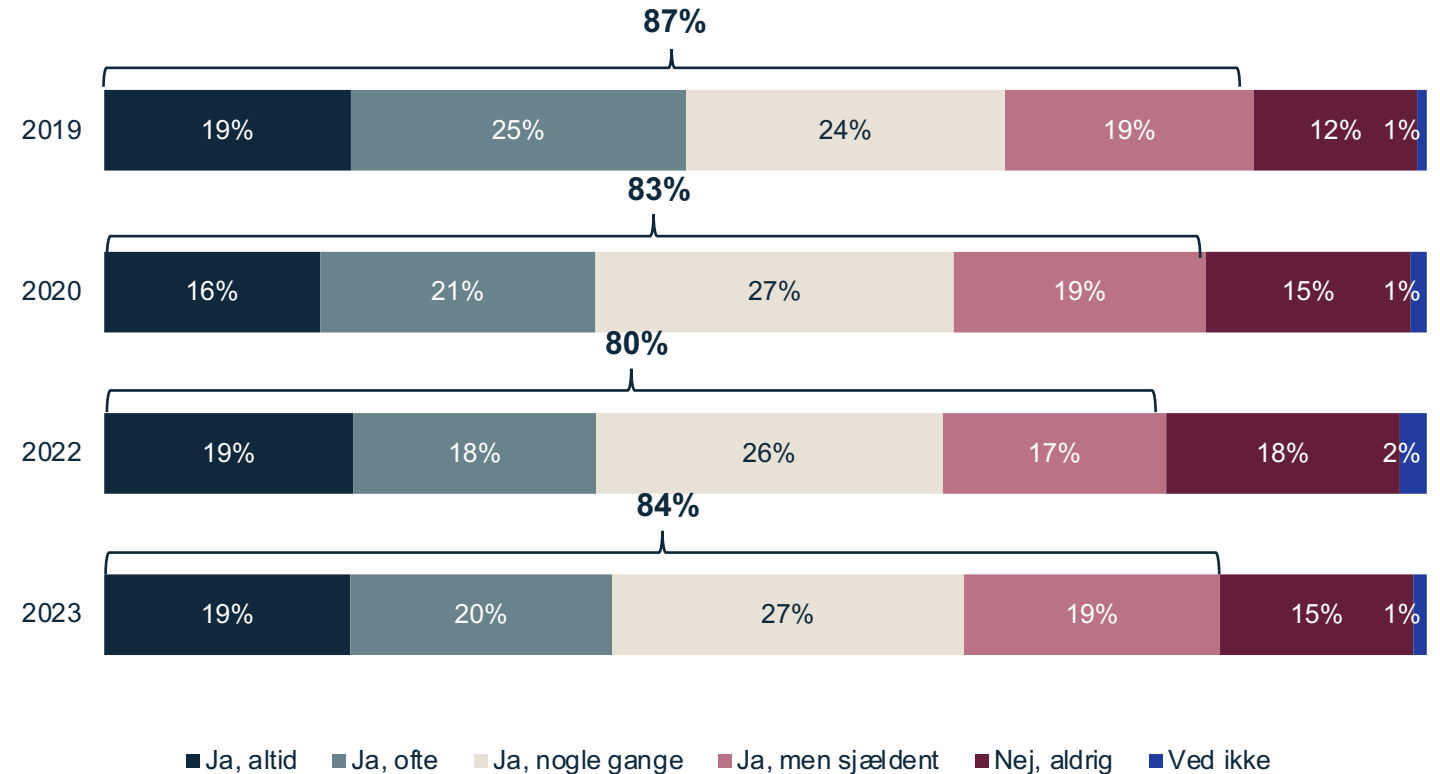

Frem til 2022 var anvendelsen af digitale studiebooks, blandt studerende på videregående uddannelser, faldende siden 2019. Hvor det i 2019 var 87 pct., der gjorde brug af digitale studiebooks, var det i 2022 til sammenligning kun 80 pct. Siden 2022 er andelen imidlertid steget signifikant til 84 pct., så den nu er på niveau med 2020.

Andelen af hyppige brugere har stabiliseret sig på et niveau på lige knap fire ud ti. I 2020 og 2022 var det således 37 pct., der angav 'altid' eller 'ofte' at bruge digitale studiebooks, mens det i år er 39 pct.

Et mindretal (15 pct.) angiver, at de aldrig bruger digitale studiebooks.

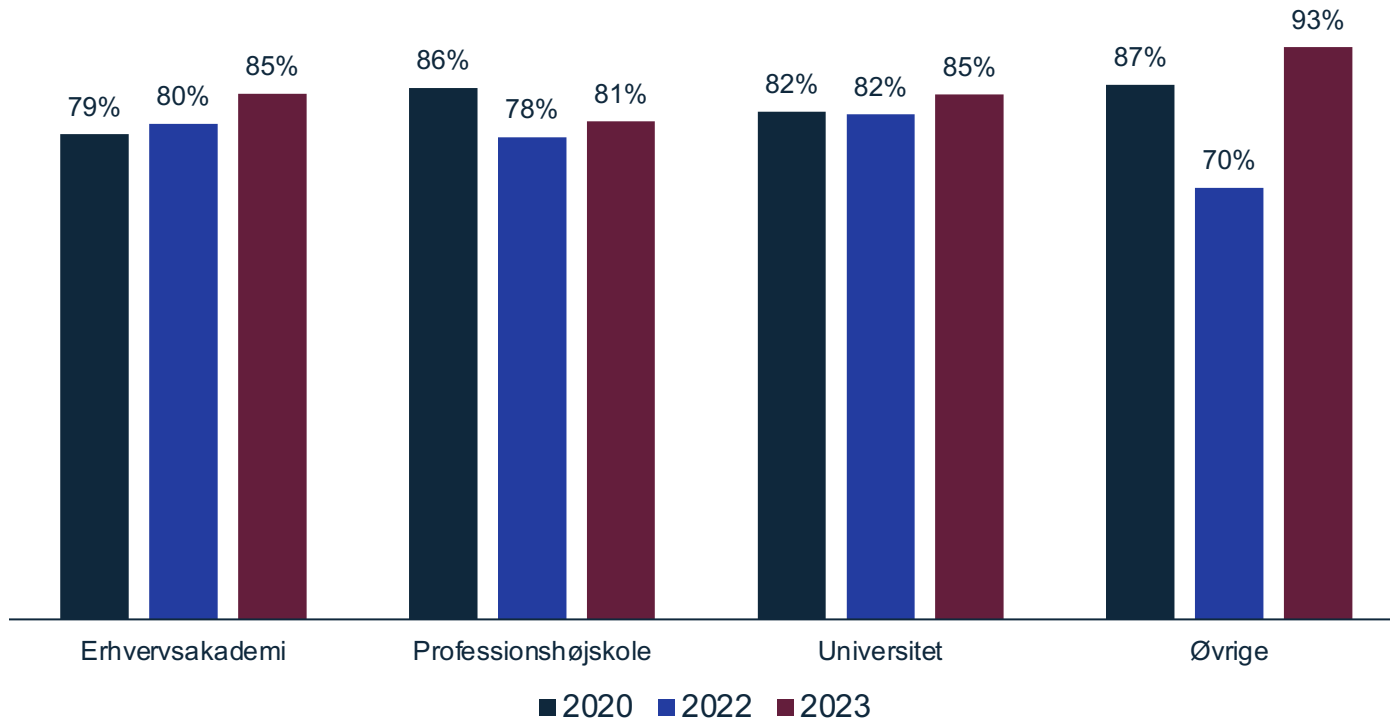
Bruger du digitale studiebooks?

Stigning i brugen af digitale studiebooks på tværs af uddannelser

Den stigende brug af digitale studiebooks ses på tværs af uddannelsesinstitutioner, hvor særligt de øvrige uddannelser har oplevet en stigning, sammenlignet med 2022 (fra 70 til 93 pct.).

Bruger du digitale studiebooks?

2020: n (Erhvervsakademi) = 58, n (Professionshøjskole) = 162, n (Universitet) = 444

2022: n (Erhvervsakademi) = 70, n (Professionshøjskole) = 181, n (Universitet) = 453
2023: n (Erhvervsakademi) = 81, n (Professionshøjskole) = 169, n (Universitet) = 435

Ser vi bort fra restgruppen af øvrige uddannelser, er brugen af digitale studiebooks fortsat størst på universiteterne (85 pct), og i år er erhvervsakademierne nået på niveau med universiteterne. Erhvervsakademierne har over de fire målinger således oplevet en stabil fremvækst i brugen af digitale studiebooks.

På tværs af uddannelsesinstitutionerne er det fortsat de studerende på slutningen af studiet, som i størst omfang gør brug af digitale studiebooks: 78 pct. af de 1. årsstuderende anvender digitale studiebooks, mens det til sammenligning gælder 92 pct. af de 4. og 5. årsstuderende.

Anskaffelse af digitale studiebøger

Grafisk præsentation af undersøgelsens resultater, herunder kommenteret analyse af graferne

Andelen af studerende, der anskaffer digitale studie�øger ulovligt, er uændret

Det er fortsat omkring halvdelen (50 pct.) af de studerende, der anskaffer sig studie�øgerne ulovligt. Det er en smule højere end sidste år (48 pct.), men forskellen er inden for den statistiske usikkerhed.

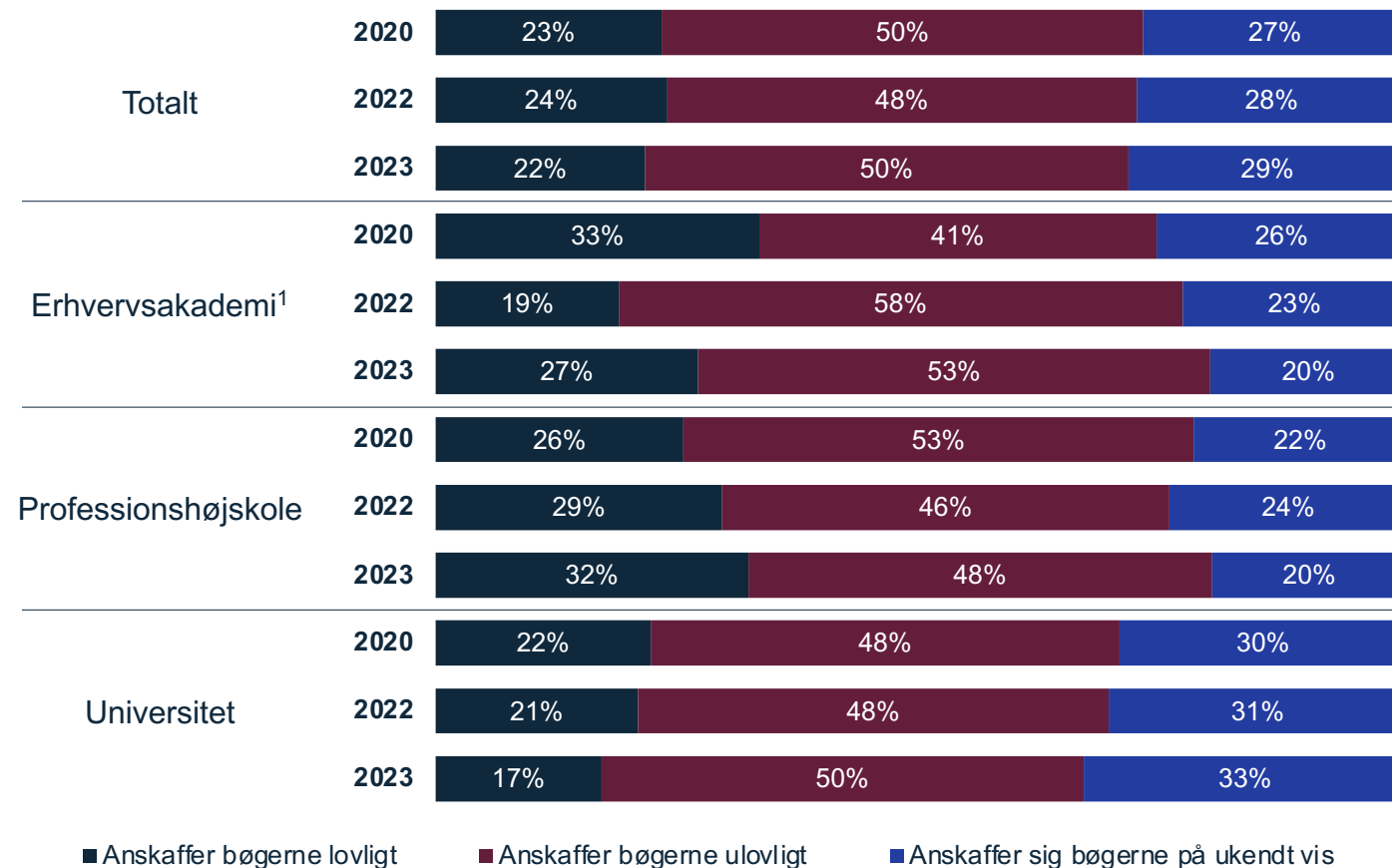

Det er fortsat omkring hver anden (50 pct.) af de studerende, der benytter ulovlige anskaffelsesmetoder. Mens der i 2020 samlet set var 50 pct. af de studerende, der anskaffede digitale studie�øger ulovligt, var det i 2022 48 pct.

Andelen på omtrent 59 pct. har ligget ret stabilt for professionshøjskoler og universiteter, mens niveauet har fluktueret noget mere for erhvervsakademierne. Fluktuationerne kan sandsynligvis forklares med en lav base (n), som giver stor usikkerhed omkring estimerne for erhvervsakademierne.

Kategorien 'ukendte anskaffelser' dækker over anskaffelsesmetoder, der både kan karakteriseres som lovlige og ulovlige, f.eks. anskaffelse af bøger via studiets intranet.

Metoder til anskaffelse af digitale bøger til studiebrug

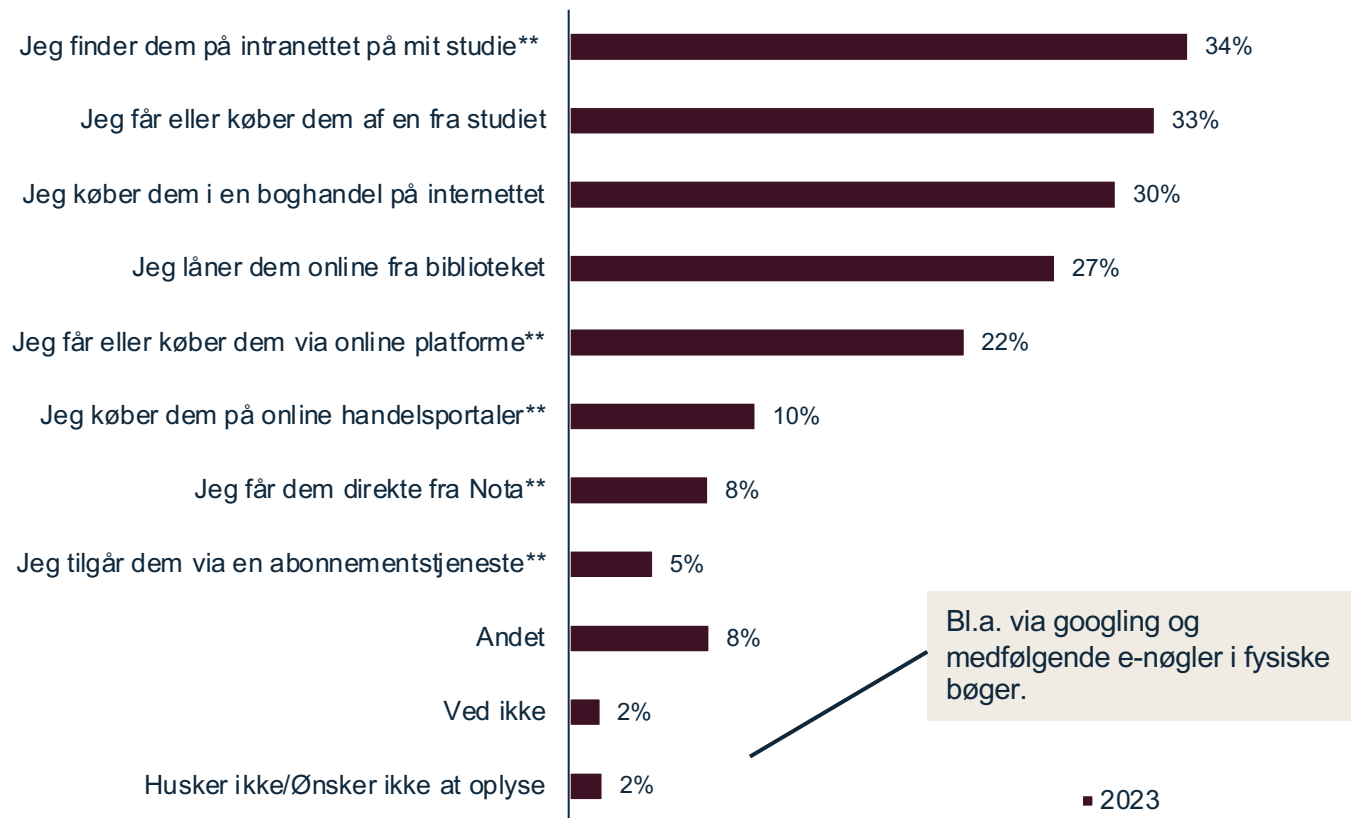

Anskaffelsen af digitale studiebooks foregår typisk via intranettet på studiet

34 pct. af de studerende anskaffer sig bøgerne via intranettet på studiet, og denne anskaffelsesmetode har således overtaget positionen som den mest populære anskaffelsesmetode fra online boghandel

Når du anskaffer dig digitale bøger til studiebrug, hvordan foregår det så typisk?

NB: Af hensyn til tabellens læsevenlighed er svaroptioner markeret med * forkortet. De fulde svaroptioner findes i appendix

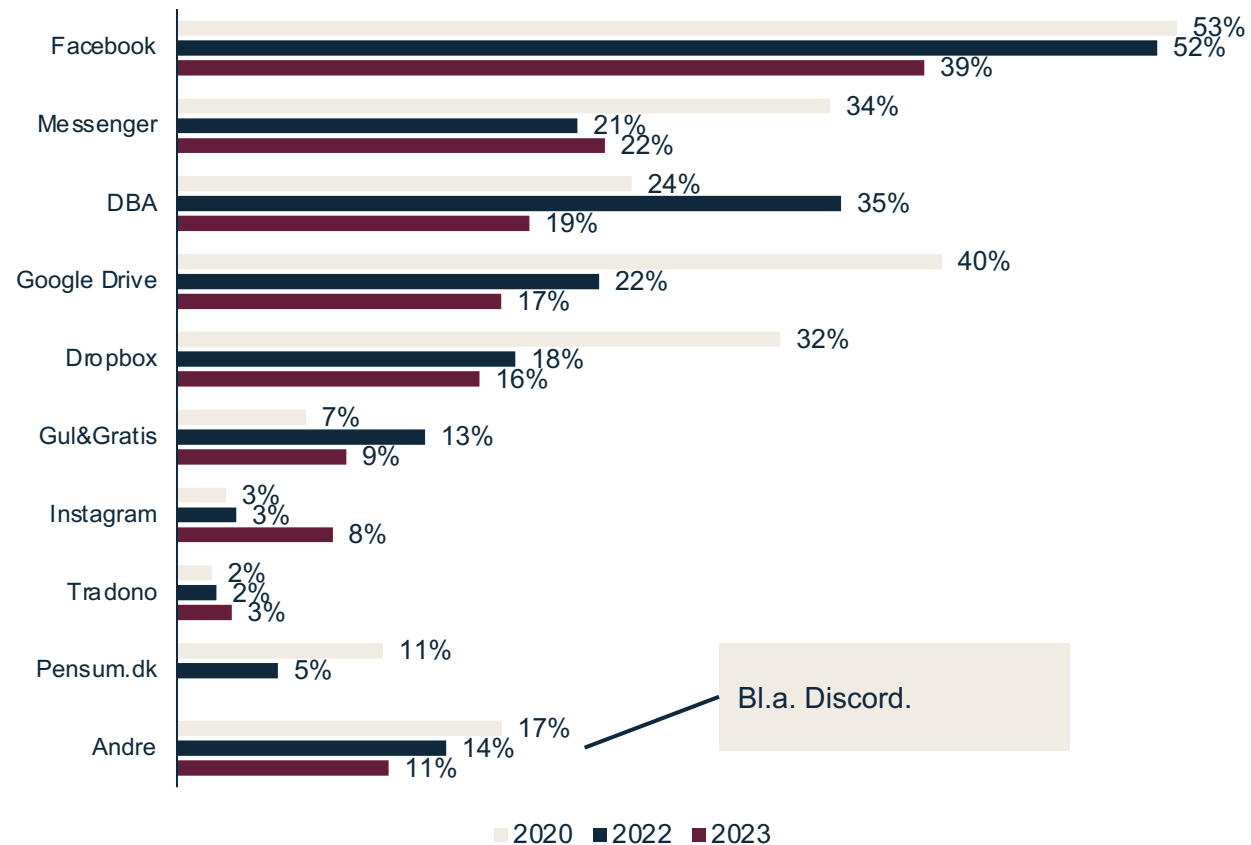

Godt hver tredje (34 pct.) af de studerende anskaffer sig bøger via intranettet på studiet, hvilket både kan være en lovlig eller ulovlig anskaffelsesmetode, afhængigt af de præcise omstændigheder. Blandt lovlige anskaffelsesmetoder er brugen af onlineboghandel faldet siden sidste år (fra 38 pct. til 30 pct.) Det er fortsat en mindre del, der gør brug af Nota (8 pct.).

Online platforme som Facebook, Dropbox og Google Drive benyttes af et sted mellem hver fjerde og hver femte studerende (22 pct.), mens online handelsportaler som Den Blå Avis, Gul&Gratis og lignende i mindre grad bliver anvendt (10 pct.).

Facebook er den hyppigste af de ulovlige onlinekanaler til anskaffelse af studie�øger – Messenger er den næsthyppigste

Hvor får eller k2ber du typisk dine digitale studie�øger? (der kan sættes flere kryds)

Blandt de studerende, der typisk anskaffer sig b2ger via online platforme eller handelsportaler, er Facebook den hyppigste kanal. Fire ud af ti (39 pct.) af de studerende, der benytter ulovlige online anskaffelsesmetoder, angiver Facebook som kanal.

Også Messenger er en hyppig kanal, som 22 pct. af denne gruppe studerende, benytter.

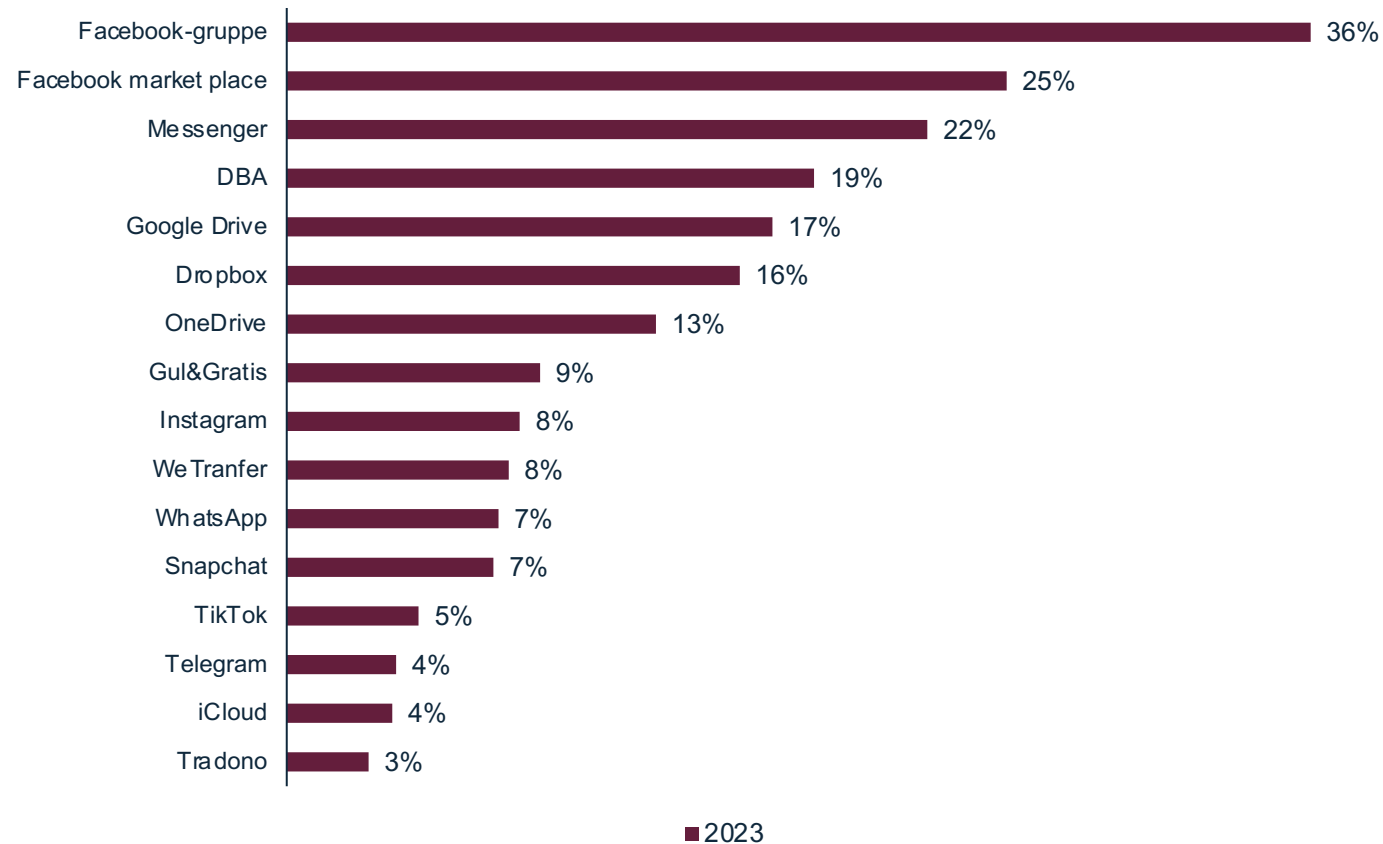
11 pct. svarer andet – her nævnes bl.a. Discord.

Bemærk at de fleste kategorier er faldet betragteligt, sammenlignet med sidste m2ling i 2022. Det skyldes sandsynligvis, at der i 2023 er tilf2jet flere detaljerede svarkategorier. Fordelingerne p2 disse findes p2 næste side.

1. n (2020) = 165, n (2022) = 168, n (2023) = 175
2. Sp2rgsm2let er stillet til respondenter, der svarer at de typisk anskaffer studie�ogerne via Den Bl2 Avis, Gul&Gratis eller lignende eller online platforme som Facebook, Dropbox, Google Drive eller lignende.
3. Sp2rgsm2l var ikke en del af sp2rgeskemaet i 2019.

Det er i højere grad Facebook-grupper end Facebook market place, der bruges til at købe digitale studiebooks

Hvor får eller køber du typisk dine digitale studiebooks? (der kan sættes flere kryds)

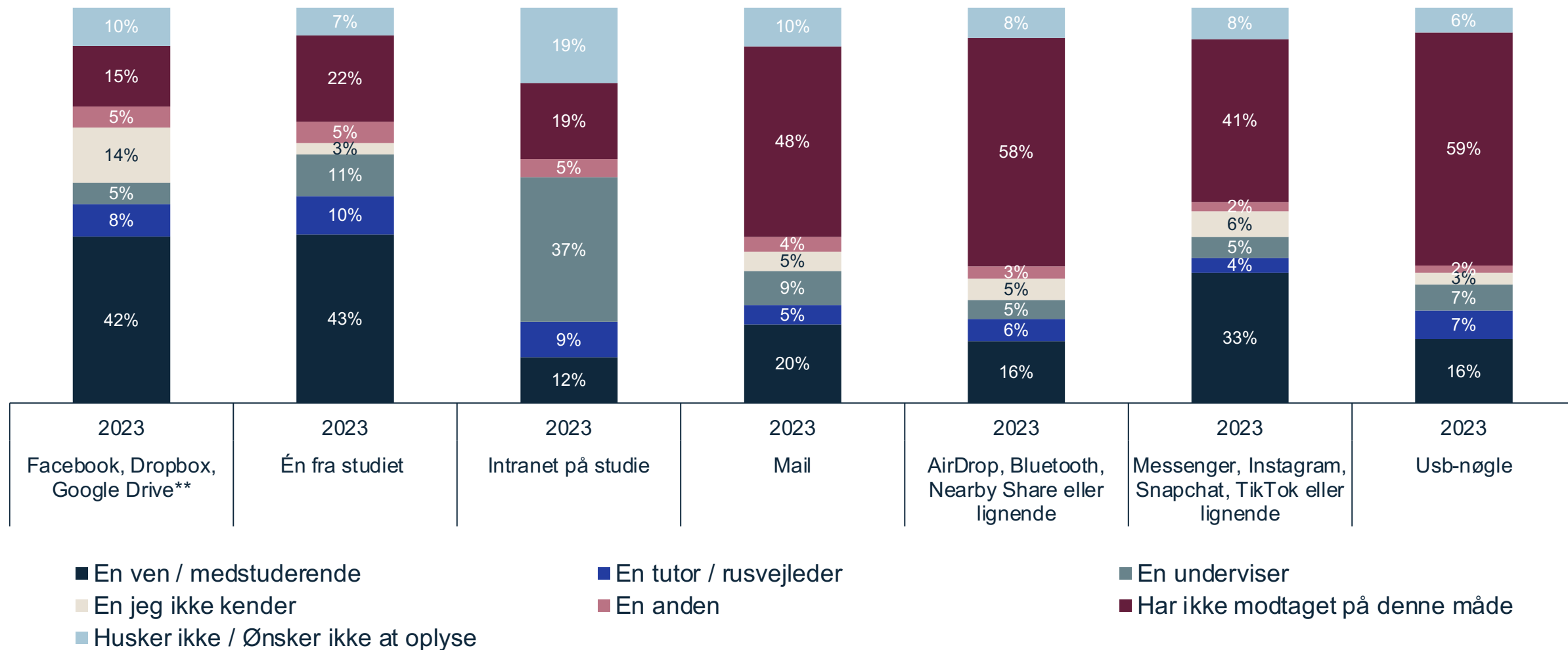

I 2023 er der tilføjet en hel række nye svarkategorier, som hjælper med at sondre mere detaljeret mellem anskaffelsesplatforme. I Facebook-regi, viser denne opdeling, at grupper (36 pct.) oftere anvendes end market place (25 pct.), hvilket harmonerer med at studerende generelt deler, køber og sælger i mere i kendte, nære relationer fremfor med fremmede.

OneDrive (13 pct.) benyttes også relativt hyppigt, ligesom WeTransfer (8 pct.), WhatsApp (7 pct.), Snapchat (7 pct.) og TikTok (5 pct.) også lægger platform til ulovlige handler med digitale studiebooks – om end i mindre udstrakt omfang.

1. n (2023) = 175
2. Spørgsmålet er stillet til respondenter, der svarer at de typisk anskaffer studiebooks via Den Blå Avis, Gul&Gratis eller lignende eller online platforme som Facebook, Dropbox, Google Drive eller lignende.
3. Spørgsmål var ikke en del af spørgeskemaet i 2019.

Sidst du benyttede dig af følgende metoder til at anskaffe en digital studiebog, hvem modtog du da bogen af?

■ En ven / medstuderende

■ En jeg ikke kender

■ Husker ikke / Ønsker ikke at oplyse

■ En tutor / rusvejleder

■ En anden

■ En underviser

■ Har ikke modtaget på denne måde

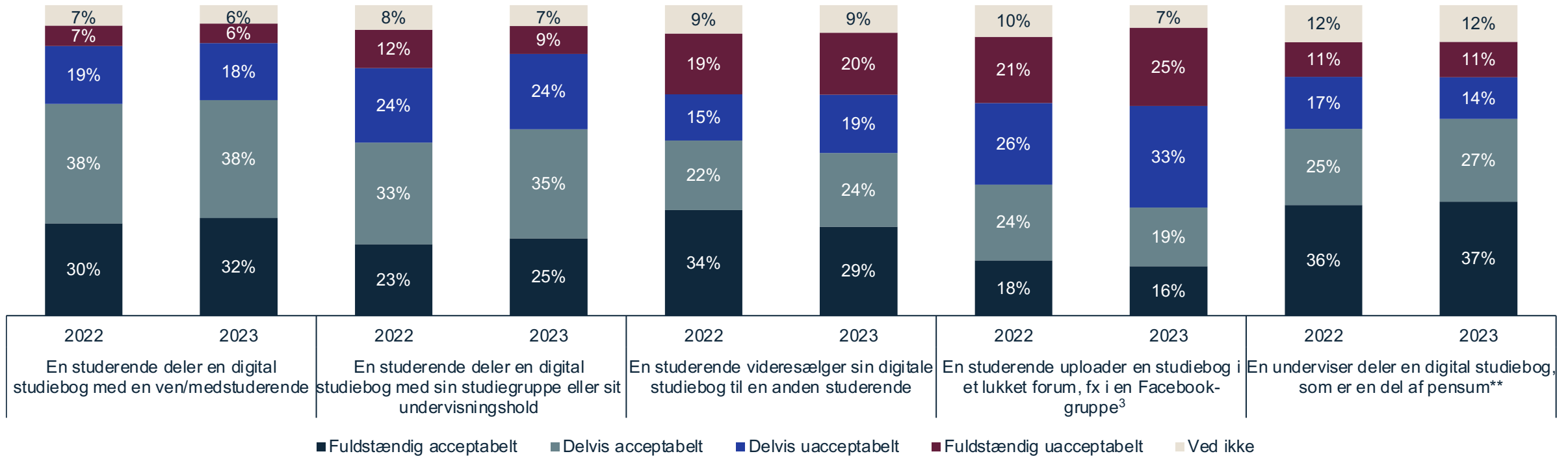
Holdning til deling af digitale studiebøger

Størstedelen ser det fortsat som acceptabelt at dele studiebooks ulovligt – og niveauet er stort set uændret siden sidste år

Der er generelt en overvægt af studerende, som finder de ulovlige delinger af studiebooks acceptable. Udviklingen, de seneste år, mod, at flere finder delinger enten fuldstændig eller delvist uacceptabelt, er stagneret; 70 pct. finder eksempelvis fortsat acceptabelt, hvis en studerende uploader deler en digital studiebog med en ven/medstuderende.

For hver handling bedes du tage stilling til, hvorvidt du vurderer handlingen som acceptabel eller uacceptabel*

NB: Af hensyn til figurens læsevenlighed er svaroptioner markeret med ** forkortet. De fulde svaroptioner findes i appendix

1. Fulde spørgsmålsformulering: Nedenfor er der beskrevet en række forskellige handlinger, som alle omhandler delinger af digitale studiebooks. For hver handling bedes du tage stilling til, hvorvidt du vurderer handlingen som acceptabel eller uacceptabel.

2. n (2022) = 748 , n (2023) = 718

3. Bemærk at spørgsmålsformuleringen er i 2023 ændret fra "...fx studiets interne net/kommunikationsplatform" til "...fx i en Facebook-gruppe".

Viden og regler

Grafisk præsentation af undersøgelsens resultater,
herunder kommenteret analyse af graferne

Syv ud af ti er vidende om, at salg og deling af digitale bøger er ulovligt, og andelen er således uændret siden sidste måling

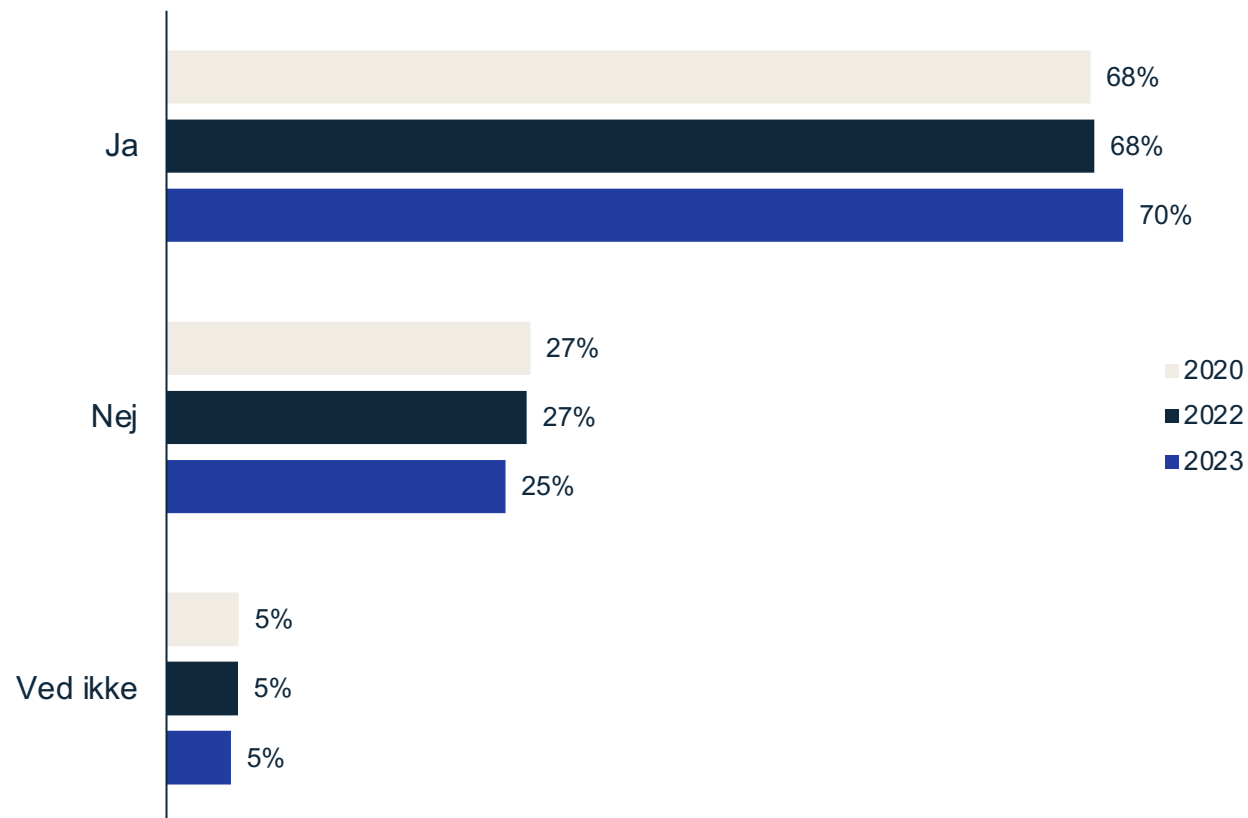

Syv ud af ti (70 pct.) af de studerende på videregående uddannelser er vidende om, at salg og deling af digitale bøger i udgangspunktet er ulovligt – medmindre man har fået lov af rettighedshaveren.

Ved de to foregående målinger lå niveauet en smule lavere (68 pct.), men forskellen er inden for den statistiske usikkerhed.

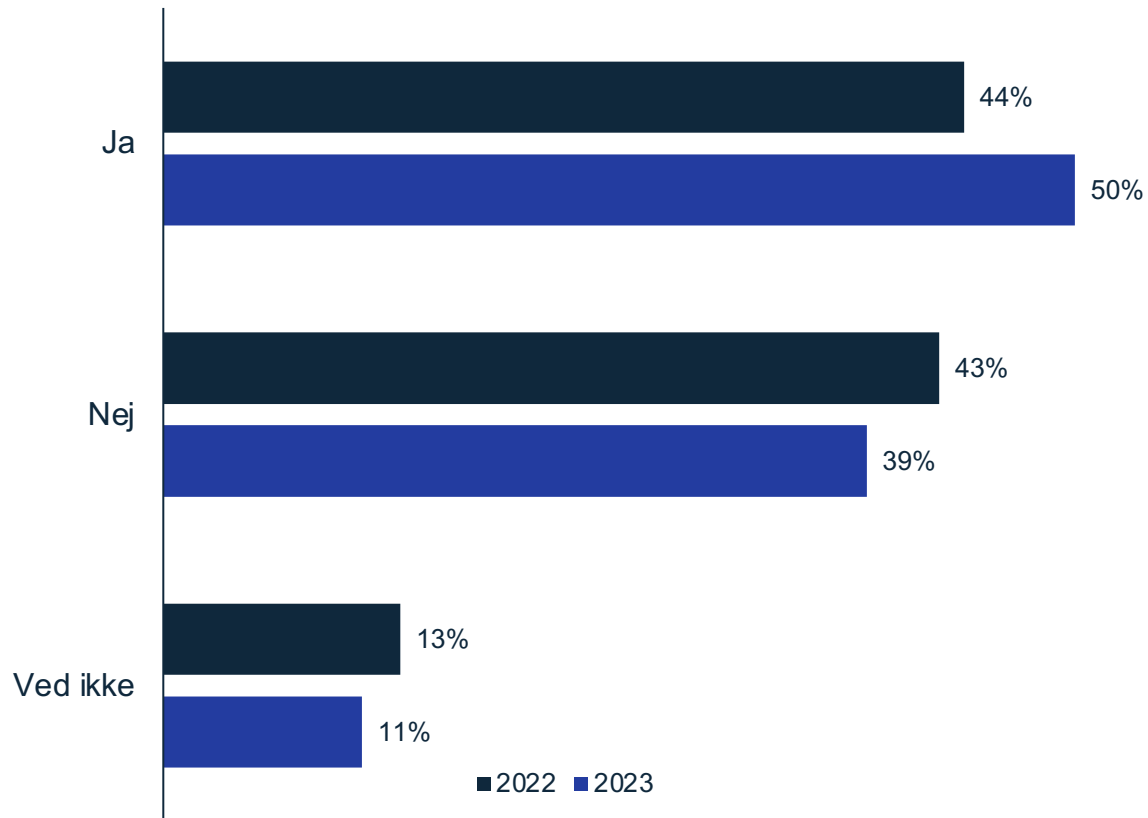
Der er således ikke sket en udvikling i de studerendes vidensniveau om lovligheden af salg og deling af digitale studiebooks.

Er du vidende om, at salg og deling af digitale bøger er ulovligt, medmindre du har fået lov af rettighedshaveren (forfatter/forlag)?

En lidt større andel studerende oplever at være blevet informeret om regler vedrørende deling af digitale studiebooks, sammenlignet med sidste måling

Er du på din uddannelsesinstitution blevet informeret om regler vedrørende deling af digitale studiebooks?

Det er halvdelen (50 pct.) af de studerende, som er blevet informeret om regler vedrørende deling af digitale studiebooks på deres uddannelsesinstitution. Det er en signifikant stigning siden 2022, hvor 44 pct. angav at være blevet informeret.

Der er en tendens til, at de ældre studerende og 5. årsstuderende i mindre grad er blevet informeret om reglerne (35 pct.), men forskellen er ikke statistisk signifikant.

Informationen har tilsyneladende ingen betydning for, om studerende anskaffer sig bøgerne lovligt eller ulovligt – informationsniveauet er lige højt for disse to grupper.

Godt hver fjerde har anskaffet mere end halvdelen af deres digitale studiebooks ulovligt

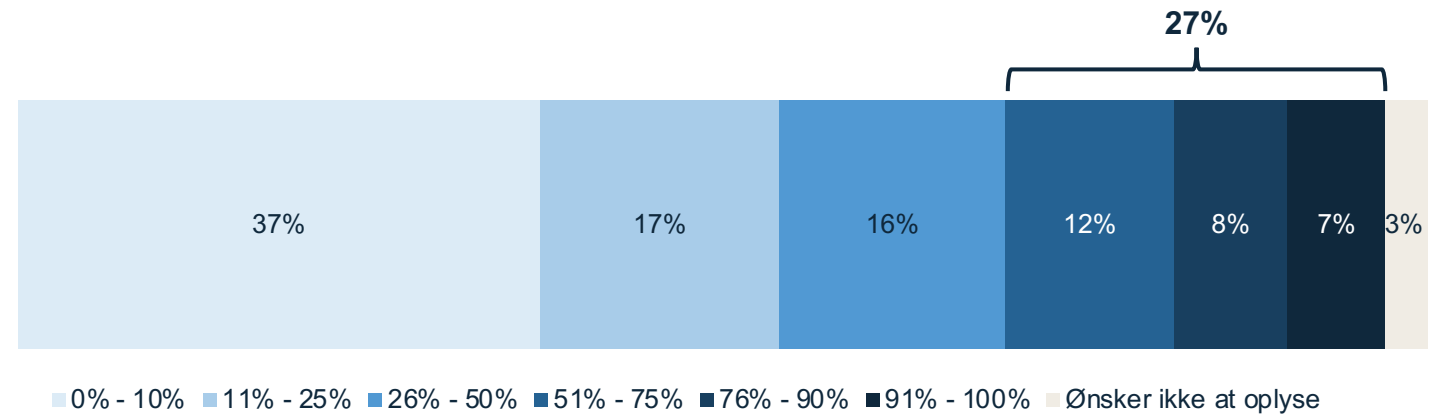

Knap fire ud af ti (37 pct.) angiver, at det kun er mellem 0-10 pct. af deres digitale studiebooks, som de har anskaffet ulovligt.²

Hver fjerde (27 pct.) angiver at det er mere end halvdelen (51-100 pct.) af deres digitale studiebooks, som er anskaffet ulovligt. 7 pct. angiver at det er næsten alle books (91-100 pct.).

Bemærk: Spørgsmålet er ømtåleligt, da det angår ulovlig adfærd, hvorfor social desirability bias kan påvirke svarafgivelsen. Resultaterne bør derfor læses som et konservativt mindstestimat for andelen af ulovligt anskaffede digitale studiebooks.

Hvor stor en procentdel af dine digitale studiebooks vil du tro, at du har erhvervet ulovligt? (Hvis du er i tvivl, bedes du give dit bedste bud).²

1. n (2023) = 305 (Kun stillet til dem, der har anskaffet mindst en studiebog ulovligt).

2. Respondenterne er blevet gjort opmærksom på følgende inde spørgsmålsteksten: "Når du besvarer dette spørgsmål, skal du huske på at undersøgelsen er anonym, og at dine svar ikke vil blive sporet tilbage til dig". På trods af bestræbelserne på at minimere social desirability bias, er det sandsynligvis stadig en faktor, der kan påvirke respondenterne til at angive en lavere andel, end det egentlig er tilfældet.

Forebyggelse mod ulovlige delinger

Grafisk præsentation af undersøgelsens resultater, herunder kommenteret analyse af graferne

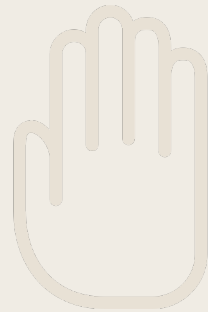
Lavere priser på bøger og bedre adgang gennem biblioteker er de vigtigste faktorer for at mindske sandsynligheden for ulovlig deling, salg og køb i fremtiden

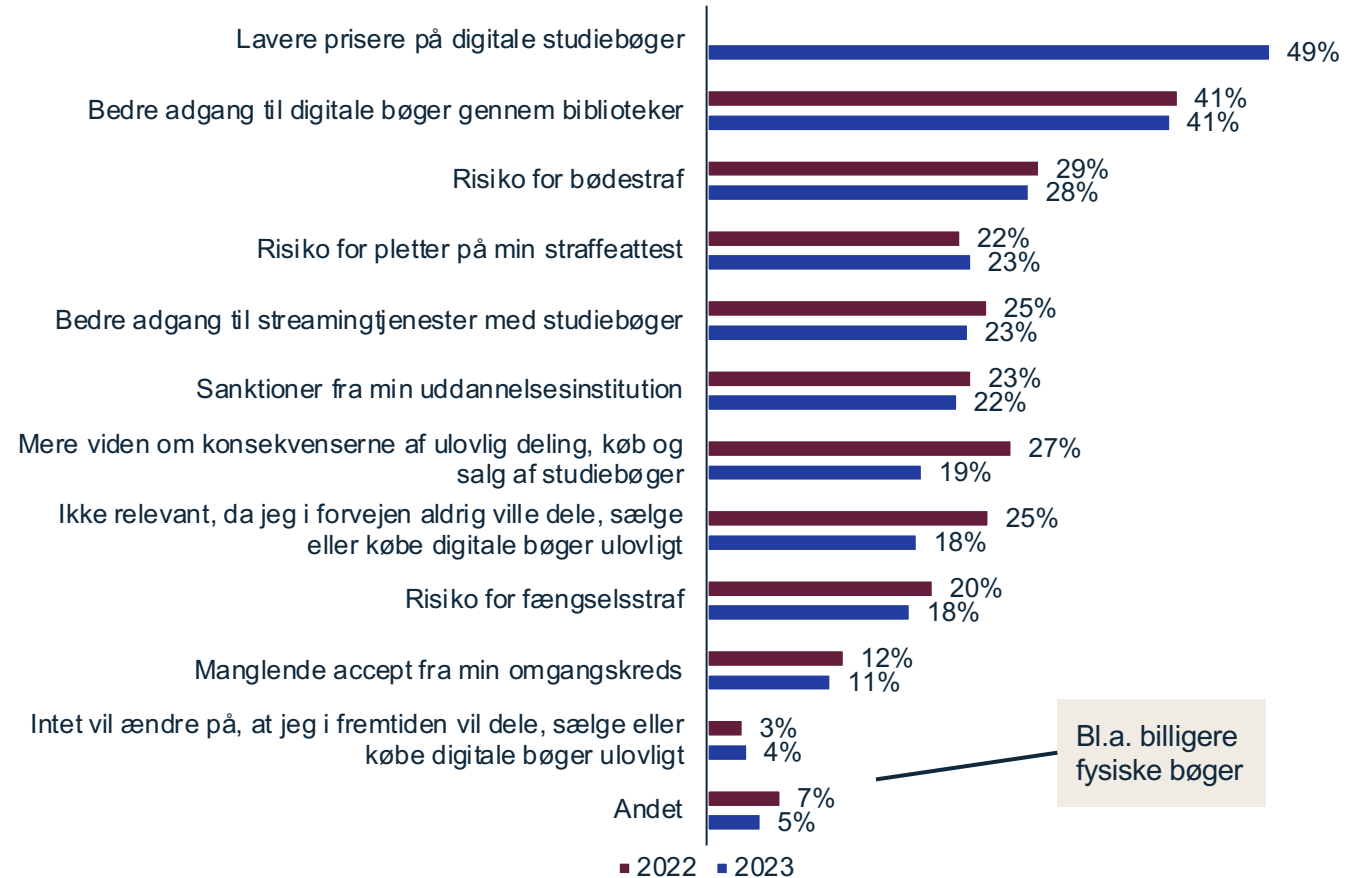
Halvdelen (49 pct.) nævner lavere priser på digitale studiebooks som en faktor, der kan mindske sandsynligheden for at dele, sælge eller købe digitale studiebooks i fremtiden.

Fire ud af 10 (41 pct.) angiver bedre adgang til digitale bøger gennem biblioteker.

Herefter følger risiko for bødestraf (29 pct) og mere viden om konsekvenserne ved ulovlig deling, køb og salg af studiebooks (27 pct.).

Hvad kunne mindske sandsynligheden for, at du i fremtiden vil dele, sælge eller købe digitale bøger ulovligt?

Halvering af prisen vil få størstedelen af de studerende til at stoppe med at erhverve sig digitale studiebooks ulovligt

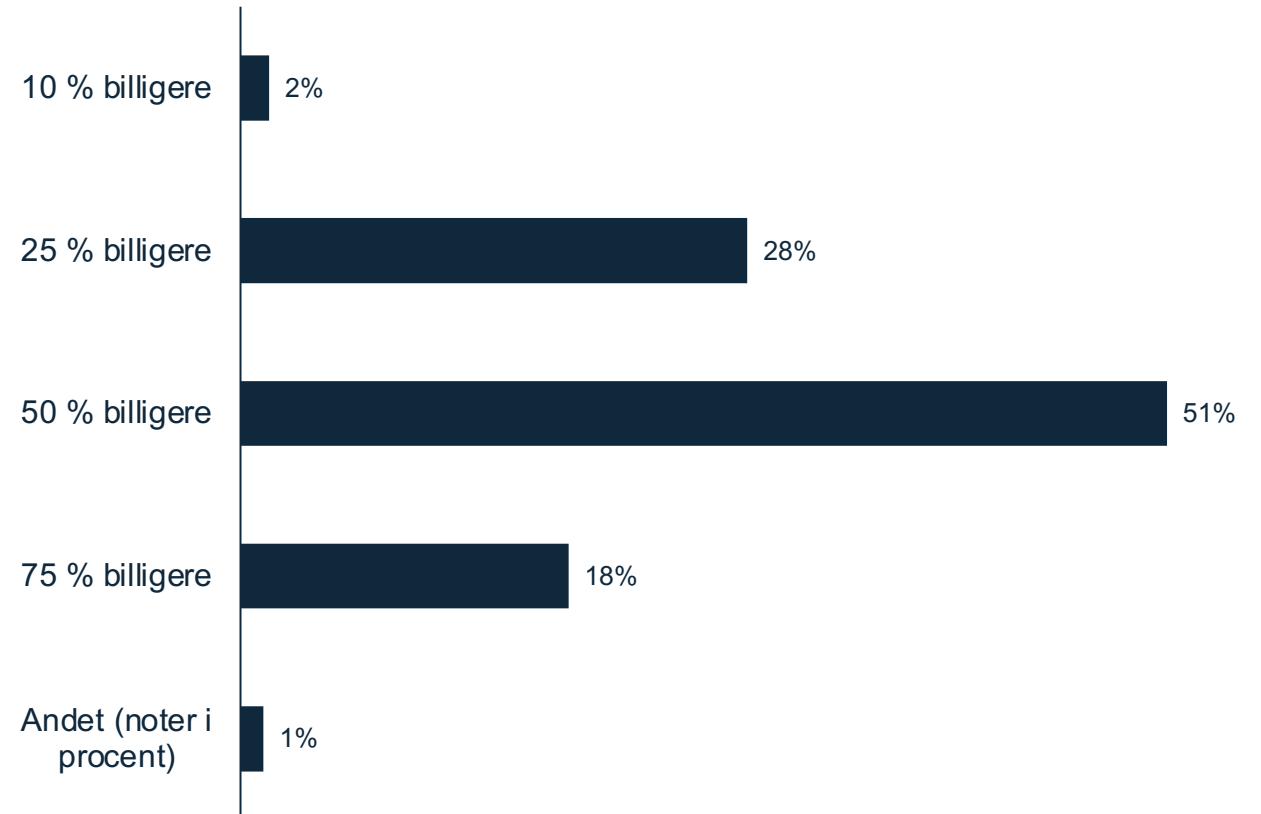
Blandt de studerende, der angiver lavere priser som en faktor, ønsker flertallet (69 pct.) mindst en halvering af priserne, hvis de skal stoppe med at dele, sælge eller købe digitale studiebooks ulovligt.

Godt halvdelen (51 pct.) svarer, at en besparelse på 50 pct. vil få dem til at stoppe helt. 18 pct. tilkendegiver, at der skal en endnu større besparelse til på 75 pct., for at få dem til at stoppe.

Knap tre ud af ti (28 pct.) svarer, at 25 pct. billigere books vil få dem til at stoppe med ulovlige deling, køb eller salg. Kun 2 pct. kan overtales af en besparelse på 10 pct.

Fordelingerne adskiller sig ikke signifikant på tværs af uddannelsestyper og universiteter.

Hvor meget billigere skal bøgerne være, før du vil stoppe med at dele, sælge eller købe digitale studiebooks ulovligt?

1. n (2023) = 355

2. Respondenterne er blevet gjort opmærksom på følgende inde spørgsmålsteksten: "Når du besvarer dette spørgsmål, skal du huske på at undersøgelsen er anonym, og at dine svar ikke vil blive sporet tilbage til dig".

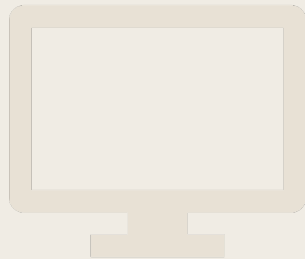
Nota

Grafisk præsentation af undersøgelsens resultater,
herunder kommenteret analyse af graferne

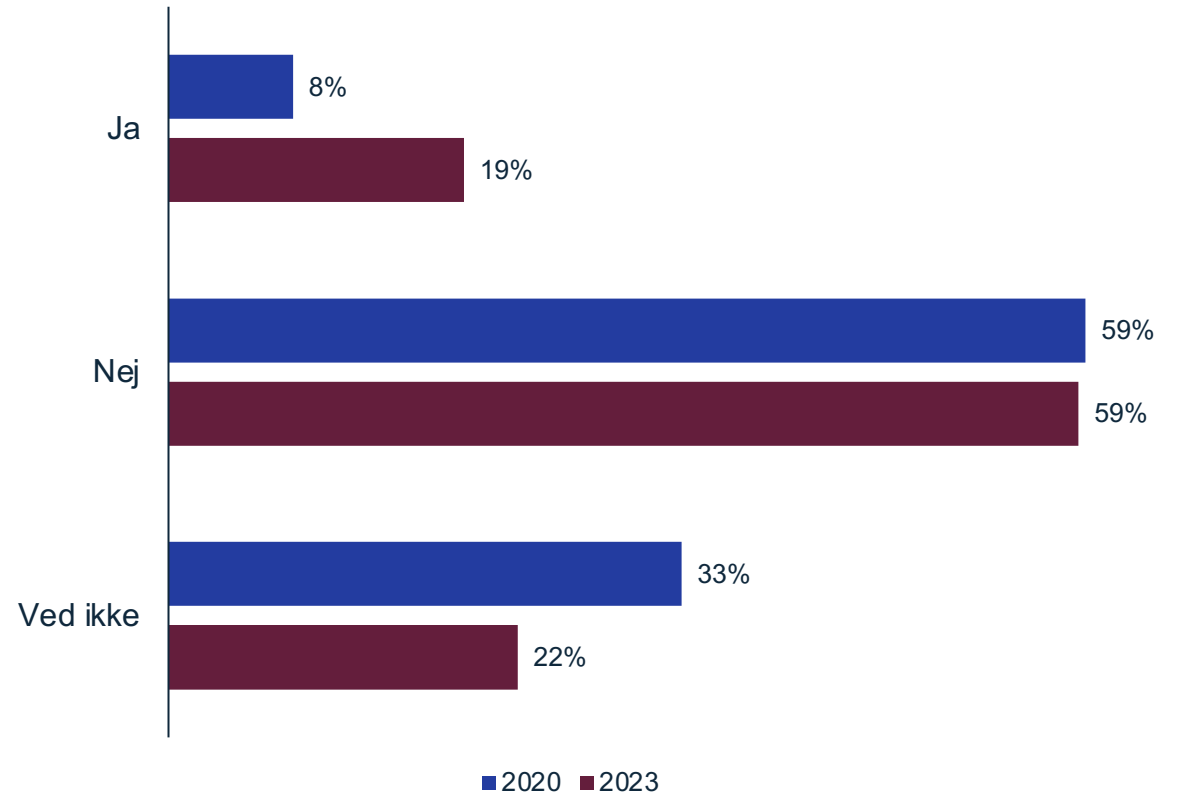
Andelen af studiebøger, der stammer fra Nota er mere end fordoblet i år, sammenlignet med foregående år

Bøger fra Nota er signifikant mere udbredt nu, hvor hver femte (19 pct.), har bøger, der stammer fra Nota oprindeligt – sammenlignet med 2020 hvor hhv. 8 pct. havde bøger fra Nota, som de ikke selv havde modtaget direkte fra derfra.

Er der én eller flere af dine digitale studiebøger, som du ikke selv har modtaget personligt direkte fra Nota, men som kommer fra Nota oprindeligt?

Opsummering

Opsummering af undersøgelsens indsigter

Opsummering af hovedresultater

1

2

3

4

5

84%

af de studerende på videregående uddannelser bruger digitale studieböger.

50%

af disse brugere angiver, at de har anskaffet sig mindst én digital studiebog på ulovlig vis.

50%

af alle studerende angiver at være blevet informeret om regler vedrørende deling af digitale studieböger på deres uddannelsesinstitution.

70%

af alle studerende finder det acceptabelt, hvis en studerende deler en digital studiebog med venner eller medstuderende.

70%

af de studerende er vidende om at salg og deling af digitale studieböger er ulovligt

Appendix

Definition af digitale studiebooks, anvendte svaroptioner i spørgeskema og demografiske fordelinger i stikprøven:
Køn, alder, region og uddannelse

Definition af digitale studieböger

Følgende definition af digitale studieböger har været anvendt i spørgeskemaet for undersøgelsen:

Med studieböger menes **hele** böger, samt **hele** musikværker eller **hele** satser heraf på noder. Der tænkes ikke på enkelte kapitler fra en bog, kompendier, artikler, tidsskrifter, materialer stillet til rådighed af din uddannelsesinstitution, links til biblioteker eller lignende. Digitale studieböger kan være i form af pdf'er, e-böger, i-böger, noder i digitalt format o.lign.

Svarmuligheder I

Nedenstående angiver de fulde svarmuligheder, der har været anvendt i spørgeskemaet

- Jeg køber dem på Den Blå Avis, Gul&Gratis eller lignende
- Jeg får eller køber dem via Facebook, Dropbox, Google Drive eller lignende
- Jeg får eller køber dem af en fra studiet
- Jeg køber dem i en boghandel på internettet, fx Amazon eller Saxo
- Jeg finder dem på mit studies interne kommunikationsplatform, dvs. hvor jeg logger på med mit eget log-in
- Jeg låner dem online fra biblioteket
- Jeg får dem direkte fra Nota via mit personlige medlemskab
- Jeg tilgår dem via en abonnements-tjeneste (StudyBox eller lignende)
- Digital studiebog modtaget via chatbeskeder (Messenger, Instagram, Snapchat, TikTok eller lignende)
- Digital studiebog modtaget via trådløs fildeling (AirDrop, Bluetooth, Nearby Share eller lignende)

Nedenstående angiver svarmuligheder, der har været anvendt i rapporten af hensyn til rapportens læsevenlighed

- Jeg køber dem på online handelsportaler**
- Jeg får eller køber dem via online platforme**
- Jeg får eller køber dem af en fra studiet
- Jeg køber dem i en boghandel på internettet**
- Jeg finder dem på intranettet på mit studie**

- Jeg låner dem online fra biblioteket
- Jeg får dem direkte fra Nota**
- Jeg tilgår dem via en abonnements-tjeneste**
- Chatbeskeder**

- Trådløs fildeling**

Svarmuligheder II

Nedenstående angiver de fulde svarmuligheder, der har været anvendt i spørgeskemaet

- ..en medstuderende har uploadet en digital studiebog på dit studies password-beskyttede interne net / kommunikationsplatform? Her tænkes ikke på links, enkelte sider eller kapitler, men alene på hele bøger.
- ..en underviser har uploadet en digital studiebog på dit studies password-beskyttede interne net / kommunikationsplatform? Her tænkes ikke på links, enkelte sider eller kapitler, men alene på hele bøger.
- En underviser deler en digital studiebog, som er en del af pensum. Her tænkes ikke på links, enkelte sider eller kapitler, men alene på hele bøger.

Nedenstående angiver svarmuligheder, der har været anvendt i rapporten af hensyn til rapportens læsevenlighed

- ..en medstuderende har uploadet en digital studiebog på dit studies intranet?*
- ..en underviser har uploadet en digital studiebog på dit studies intranet?*
- En underviser deler en digital studiebog, som er en del af pensum**

Kategorisering

Inddeling i lovlig/ulovlig anskaffelse

• Jeg køber dem på Den Blå Avis, Gul&Gratis, Facebook Marketplace eller lignende	● Ulovlig anskaffelse
• Jeg får eller køber dem via Facebook-grupper, Dropbox, Google Drive eller lignende	● Ulovlig anskaffelse
• Jeg får eller køber dem af en fra studiet	● Ulovlig anskaffelse
• Jeg køber dem i en boghandel på internettet	● Lovlig anskaffelse
• Jeg låner dem online fra biblioteket	● Lovlig anskaffelse
• Jeg får dem direkte fra Nota via mit personlige medlemskab	● Lovlig anskaffelse
• Jeg tilgår dem via en abonnementstjeneste (StudyBox eller lignende)	● Lovlig anskaffelse
• Jeg finder dem på intranettet på mit studie	● Ukendt anskaffelse
• Andet	● Ukendt anskaffelse
• Ved ikke	● Ukendt anskaffelse
• Husker ikke/Ønsker ikke at oplyse	● Ukendt anskaffelse

Demografiske fordelinger i stikprøven

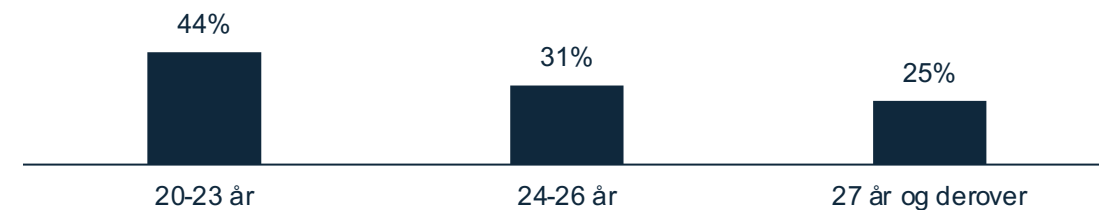
Stikprøven baserer sig på i alt 718 studerende på videregående uddannelser

Nedenstående viser fordelingerne på uddannelsesinstitution og uddannelsesanciennitet

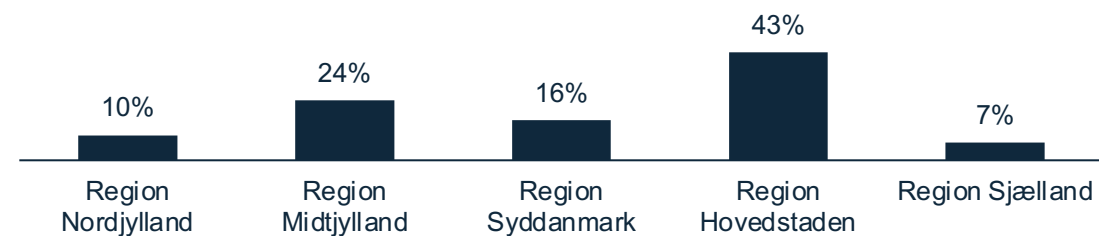
Køn

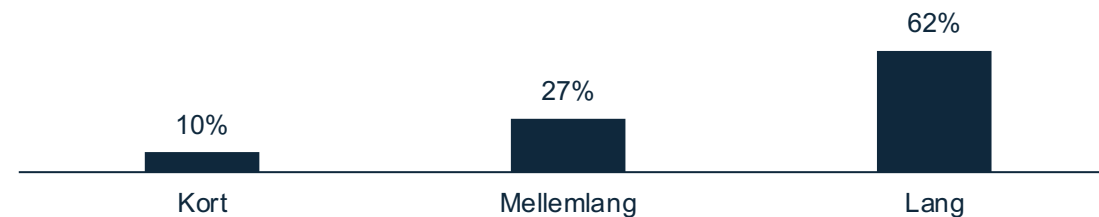
Alder

Region

Uddannelse

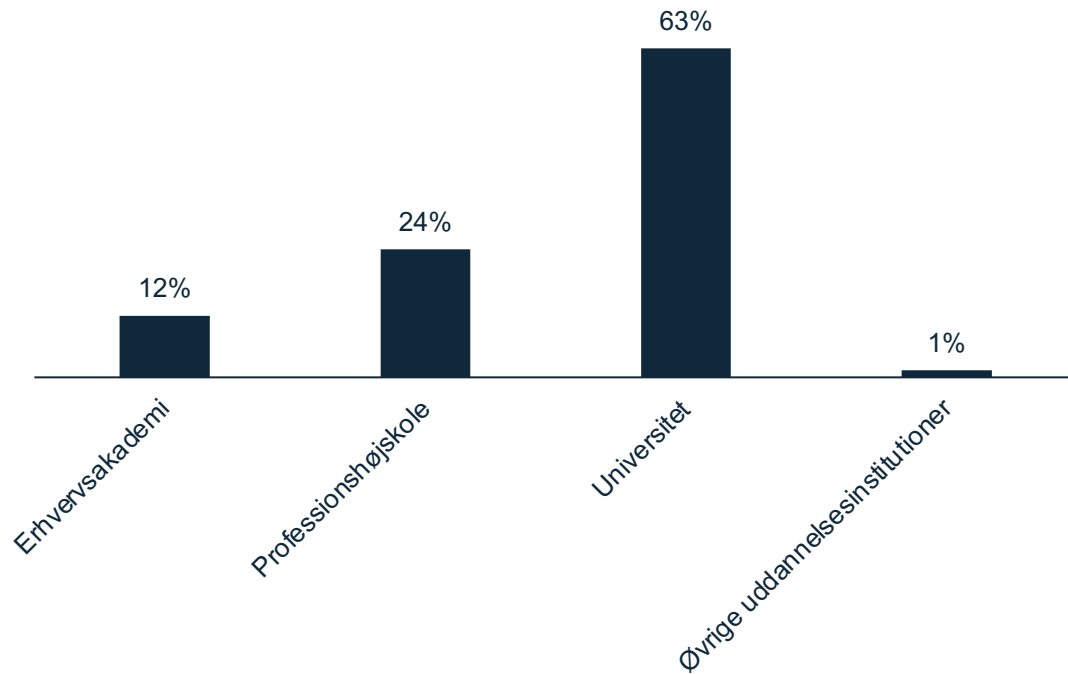
Fordelingen på uddannelse i stikprøven

Stikprøven baserer sig på i alt 718 studerende på videregående uddannelser.

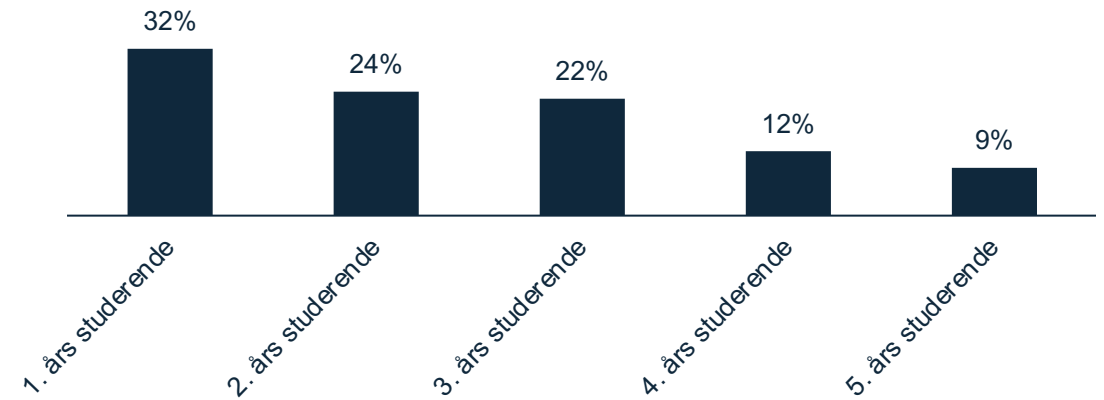
Nedenstående viser fordelingerne på uddannelsesinstitution og uddannelsesanciennitet

Uddannelsesinstitution

Uddannelsesanciennitet

Epinion Copenhagen

Ryesgade 3F

2200 Copenhagen N

Denmark

T: +45 87 30 95 00

E: copenhagen@epinionglobal.com